

TALHA b. ABDULLAH

(طلحة بن عبد الله)

Ebû Abdillâh Talha b. Abdillâh
b. Avf ez-Zührî el-Medenî
(ö. 97/715)**Medine valisi ve kadısı, tâbiî.**

Kureys'in Zühreoğulları koluna mensup olup aşere-i mübeşşereden Abdurrahman b. Avf'in yeğenidir. Ebû Muhammed künyesiyle de anılır. Annesi Fâtıma bint Mutî b. Esved'dir. I. Yezîd döneminde Medine kadısı oldu. Kazâ ve fetvalarıyla ilk dönem Hicaz fıkıh anlayışının oluşumuna katkıda bulundu. Miras taksiminde halkın kendisine müracaat ettiği nihâi otoritelerden biri kabul edildi. Ayrıca ücret almadan halkın hukukî belgelerinin kaydını tutmak suretiyle bir tür noterlik de yaptı. Abdullah b. Zübeyr 71 (690) yılında Medine Valisi Câbir b. Esved'in yerine Talha'yı tayin etti. Böylece Talha, İbnü'z-Zübeyr'in son Medine valisi oldu. Abdullah b. Zübeyr'e biat etmediği için Câbir b. Esved döneminde altmış kırbaçla cezalandırılan Saîd b. Müseyyeb, Talha'nın yönetiminden övgüyle bahsetmektedir. Talha sonraki yıllarda da kendisine itibar edilen bir şahsiyetti. Halife I. Velîd Medine'ye geldiğinde Kureys'in ileri gelenleri için dört kürsü kurulmasını emretti ve bunlardan birine onu oturttu. Abdurrahman b. Avf, Hz. Osman, Saîd b. Zeyd, Abdullah b. Abbas, Ebû Hüreyre, Hz. Âişe, Ebû Bekre gibi sahâbîlerden ve Abdurrahman b. Amr b. Sehl el-Medenî gibi tâbiîlerden hadis rivayet ettiği bilinen Talha'dan hadis nakledenler arasında İbn Şihâb ez-Zührî, Abdurrahman b. Avf'in torunları Sa'd b. İbrâhîm ve Abdülazîz b. Ömer ile Ebû'z-Zinâd, Ebû Ubeyde b. Muhammed b. Amr b. Yâsir gibi kimseler bulunmaktadır. Talha b. Abdullah 97'de (715) Medine'de vefat etti. Bu tarih 99 (717) olarak da zikredilmiştir. Talha'nın Muhammed, İmrân, İbrâhîm, Abdullah, Ömer adlarında beş oğlu; Âtike, Taybe, Ümmü İbrâhîm, Ümmü Ebîhâ ve Rübeyha adlarında beş kızı olmuştur.

Medineli tâbiîlerin önde gelenlerinden olan Talha İbn Sa'd, İbn Maîn, Ebû Zür'â er-Râzî, Nesâî ve İcîl gibi âlimler tarafından hadis naklinde güvenilir sayılmış, rivayetleri Müslim'in *el-Câmi'u's-şâhih*'i dışında *Kütüb-i Sitte*'de, Ebû Avâne, İbn Hibbân ve Hâkim'in eserleri gibi belli başlı kaynaklarda yer almıştır. Zeyd b. Sâbit'ten semâ tesbit edilmemiş olmakla birlikte ilim ve fıkıhta onun yolunu takip ede-

rek görüş ve fetvalarını benimsediği için Zeyd'in ashâbı arasında sayılmış, Enes b. Mâlik'in görüşlerinden de yararlanmıştı. Talha b. Abdullah cömertliğiyle de meşhurdur. Şair Ferezdak'ın Medine'ye geldiğinde Talha hakkında methiyeler söylediği, onun da kendisine 1000 dinar verdiği zikredilmiştir. Talha başkalarına ikram edecek durumda olduğu zaman kapısını açar, bunu görenler evine gelirdi. Onlara sadece yemek yedirmekle kalmaz, istedikleri şeyleri alıp götürmelerine de izin verirdi. İkrâm edecek bir şeyi olmadığı zaman ise kapısını kapatırdı.

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Sa'd, *et-Tabakât*, V, 160-161; Ali b. Medîni, *el-İlel* (nşr. Hüsâm M. Bû Kurays), Küveyt 1423/2002, s. 74-76; Vekî', *Ahbârü'l-kuğât*, I, 120-121, 124; İbn Hibbân, *es-Şikât*, IV, 392; İbn Asâkir, *Târîhu Dimaşk* (Amrî), XXV, 40-53; Mizzi, *Tehzîbü'l-Kemâl*, XIII, 408; Zehebî, *A'lâmü'n-nübelâ*, IV, 174-175; İbn Hacer, *Tehzîbü'l-Tehzîb*, V, 19; Şemseddin es-Sehâvî, *et-Tuhfetü'l-laîfe fi târihi'l-Medineti's-şerife*, Beyrut 1993, I, 472.

CEMAL AĞIRMAN

TALHA b. UBEYDULLAH

(طلحة بن عبید الله)

Ebû Muhammed Talha b. Ubeydillâh
b. Osmân et-Teymî el-Kureşî
(ö. 36/656)**Aşere-i mübeşşereden olan sahâbî.**

Nesebi Hz. Peygamber ile Mürre'de, Hz. Ebû Bekir ile Amr b. Kâ'b'da birleşir. Annesi Sa'be bint Abdullah sahâbeden Alâ b. Hadramî'nin kız kardeşidir. Hz. Ali ile aynı yıl doğduğu zikredilmekteyse de öldüğünde en az altmış yaşında olduğuna göre daha önce doğmuş olmalıdır. İki erkek kardeşinden Osman müslüman olmuş, diğeri ise Bedir Gazvesi'nde müşrik saflarında ölmüştür. İslâm öncesi Mekke'nin önemli tüccarlarından biri olan Talha ticaret için bulunduğu Busrâ'da karşılaştığı bir rahipten Hz. Muhammed'in peygamberliğini öğrenince hemen Mekke'ye döndü ve Hz. Ebû Bekir vasıtasıyla İslâmiyet'i kabul edip ilk müslümanlar arasında yer aldı. Vahiy kâtipliği de yapan Talha hem cennetle müjdelenen on sahâbîden hem de Resûlullah'ın havârisi diye bilinen on iki kişiden biridir. Müslüman olduğu günlerde Hz. Ebû Bekir ile aynı ipe bağlanarak işkence gördüğünden her ikisi "Karîneyn" (yakın dost) diye anılır. Suriye'de bulunduğu dönemde gerçekleşen Habeşistan hicretine katılmadı. Resûl-i Ekrem Medine'ye hicret ettikten sonra Hz. Ebû Bekir'in ailesini Medine'ye o götürdü. Mekke'de iken Zübeyr

b. Avvâm ile, Medine'de Kâ'b b. Mâlik ile (bazı rivayetlere göre Ebû Eyyüb el-Ensârî, Sa'd b. Ebû Vakkâs veya Saîd b. Zeyd) ile kardeş ilân edildi. Yine Şam'da olduğu sırada meydana gelen Bedir Gazvesi'ne katılmadığı zikredilmekteyse de birçok kaynakta Hz. Peygamber'in onu ve Saîd b. Zeyd'i Şam yoluna istihbarat için gönderdiği ve Medine'ye ancak savaş bittikten sonra dönemedikleri belirtilmektedir. Bu sebeple kendisine ganimetten pay verildi. Uhud Gazvesi'nden itibaren bütün savaşlarda yer aldı. Kahramanca savaştığı Uhud Gazvesi'nde Resûlullah'ı korurken birçok yerinden yaralandı ve eli çolak kaldı. O gün üzerinde iki zırh bulunduğu için Uhud kayalığına çıkamayan Resûl-i Ekrem Talha'nın sırtına basarak oraya çıktı bu sebeple de "Talha'ya -cennet- vâcip oldu" buyurdu (Tirmizî, "Menâkıb", 21). Talha'nın faziletine dair birçok hadis nakledilmiştir. Hz. Peygamber'in hanımlarından dördünün kız kardeşleriyle evlenen Talha'nın on beş çocuğu oldu. Bunlar arasında Seccâd lakabıyla tanınan Muhammed ile Mûsâ, İmrân ve Âişe meşhurdur.

Halife seçilmesinin ardından Hz. Ebû Bekir'e hemen biat eden Talha onun zamanında yaşanan ridde olaylarının bastırılmasında aktif rol oynadı. Ancak Ebû Bekir'in kendisinden sonra Ömer'i halife tayin etmesini sorguladı. Hz. Ömer'in üçüncü halifeyi seçmeleri için belirlediği altı kişilik heyette yer almasına rağmen o günlerde Medine'de bulunmadığından seçimde yer almadı. Medine'ye döndüğünde herkesin Osman'a biat ettiğini görünce o da biat etti. Fakat Hz. Osman'ın hilâfetinin ikinci döneminde görülen yönetim zaafı yüzünden onu eleştirenler arasında Talha da vardı. Osman'ın öldürülmesinden sonra Ali'ye biat ettiyse de bu biatın kendisinden zorla alındığını söyledi. Hz. Ali'nin yeni valiler tayin edeceğini öğrenince kendisine ait geniş toprakların ve taraftarlarının bulunduğu Basra valiliğini istedi, fakat halife bunu kabul etmedi. Bunun üzerine Zübeyr b. Avvâm ile birlikte hareket ederek Hz. Osman'ın katillerinin cezalandırılmasını isteyen Hz. Âişe'nin safına katıldı ve Mekke'ye gitti. Onun ve Zübeyr'in bu tutumunda Osman'a karşı yaptıkları şiddetli muhalefetten duydukları pişmanlığın etkili olduğuna dair rivayetler vardır. Basra Valisi Abdullah b. Âmir'in ısrarı üzerine gittikleri Basra yakınlarında Hz. Ali'nin ordusuyla karşılaştılar. Burada Ali ile görüşen Talha savaştan vazgeçti ve geri safta durdu. O sırada genellikle bir çarpışmanın gerçekleşmeyeceği düşünülüyordu.